

ԲԱԺԻՆ 3. ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ՄԵԹՈԴԻԿԱ
РАЗДЕЛ 3: МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ
SECTION 3: TEACHING METHODOCS

UDC 371. 315

DOI 10.46991/educ-21st-century.v7.i1.177

**«ՇՐՋՎԱԾ ԴԱՄԱՐԱՆ» ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՄԵԹՈԴԻ
ԿԻՐԱՌՈՒՄԸ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՈՒՄ**

Արզումանյան Արմենուհի

բանասիրական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ,

Երևանի պետական համալսարան,

Հայաստանի Հանրապետություն

armenuhiarzumanyan@mail.ru

<https://orcid.org/0000-0002-8482-7683>

Ամփոփում

«Շրջված դասարան» ուսուցման ժամանակակից մեթոդի կիրառումը գրականության դասավանդման գործընթացում՝ վերտառությամբ հողվածում փորձել ենք ցույց տալ վերոնշյալ մեթոդի կիրառման յուրահատկությունները՝ պայմանավորված ուսուցանվող նյութի բնույթով և գաղափարագեղագիտական համակարգով, ուսուցանվող նյութին հատկացված ժամաքանակով: Դիտարկել ենք մեթոդի կիրառման մի քանի մոտեցումներ՝ ըստ մեթոդի սկզբունքային առանձնահատկությունների: Հետաքրքիր շեշտադրումներով բացահայտվել են վերոնշյալ մեթոդի էությունը, տվյալ ձևաչափով նյութի ուսուցման սկզբունքները՝ մատնանշելով ու հիմնավորելով դասավանդման այդ եղանակի համապատասխան առանձնահատկություններով պայմանավորված առավելությունները, ուսուցման նպատակից բխող յուրահատկությունները:

«Շրջված դասարան» մեթոդի տարբեր մոտեցումների կիրառմամբ շեշտադրվել են որոշ գրական երկերի ուսուցման առանձնահատկությունները: Վերոնշյալ ուսուցման եղանակով քննաբանվել են գրական երկի վերլուծության արդյունավետ միջոցները, որոնք նպաստում են ուսուցչի կողմից պատրաստված տեսադասերից սովորած հարցադրումները հաջորդ դասին աշակերտների հետ ավելի մեծ ժամանակահատվածում քննարկել՝ կատարելով ավելի խորքային վերլուծություններ:

Շեշտադրվել են մեթոդի կիրառման մի շարք առավելությունները՝ տեսադասի միջոցով ներկայացված նյութերի՝ տանը մի քանի անգամ դիտելու ու ավելի լավ հասկանալու հնարավորություն, անհրաժեշտության դեպքում անցած տեսադասերի նորից վերանայում ու վերհիշում, մինչև դասաժամը ընկերների և ուսուցչի հետ որոշակի հարցերի քննարկում, նոր տեղեկատվության համակարգում, ինչը կնպաստի ուսուցանվող նյութի ավելի խորքային իմացությանը:

Բանալի բառեր և բառակապակցություններ՝ շրջուն դաս, տեսադաս, տեսաձայնագրություն, վերլուծական մտածողություն, գաղափարական հարցադրումներ, խոհափիլիսոփայական շերտեր:

Հոդվածի նպատակն է հետաքրքիր դիտարկումներով բացահայտել «Շրջված դասարան» ուսուցման մեթոդի էությունը, դրա՝ տարբեր մոտեցումներ-

րով կիրառման հնարավորությունները, որոնք պայմանավորում են ուսուցանվող նյութի բազմաշերտ ուսումնասիրություն:

Հետազոտության նորույթը: Բացահայտվել են «Շրջված դասարան» ուսուցման մեթոդի կիրառման առանձնահատկությունները, մեթոդի՝ որպես ուսուցման հետաքրքիր ձևի առավելությունները՝ նյութի առավել խորքային վերլուծության հնարավորություն, մատուցվող նյութի բացատրություն ուսուցչի կողմից պատրաստված տեսադասերի միջոցով, որոնք աշակերտները դիտում և սովորում են տանը, հետո դասի ընթացքում, ժամանակ խնայելով, քննարկում, համակարգում ու ամփոփում:

Հետազոտության արդիականությունը պայմանավորում է ուսուցման ժամանակակից մեթոդաբանության պահանջներով դիտարկել գրական երկերի ուսուցման գործընթացը՝ այն դարձնելով ժամանակակից կրթական ծրագրերին համահունչ: Հոդվածում ցույց ենք տվել «Շրջված դասարան» ուսուցման մեթոդի՝ տարբեր մոտեցումներով կիրառման արդյունավետությունը, դրանց օգնությամբ գեղարվեստական ստեղծագործության առավել բովանդակային և բազմաշերտ ուսումնասիրության հնարավորությունները:

Հետազոտության արդյունքում հանգել ենք հետևյալ եզրահանգումների. «Շրջված դասարան» ուսուցման մեթոդը նպաստում է ուսուցանվող նյութի առավել խորքային վերլուծությանը, նյութի նախապես իմացությամբ պայմանավորված՝ աշակերտների՝ ուսուցանվող թեմայի առավել ընդգրկուն քննարկումներին, առաջադրված խնդրի համակարգման հմտությունների ձևավորմանը, գեղարվեստական ստեղծագործության լայնածավալ ներկայացմանը, դասը առավել հետաքրքիր ու բովանդակալից դարձնելուն:

Հիմնական նյութի շարադրանք: «Շրջված դասարան» ուսուցման ժամանակակից մեթոդի հիմնադիրներ Ջոնաթան Բերգմանն ու Աարոն Սամսը պատահականորեն բացահայտեցին դասընթացների տեսանյութեր ստեղծելու հեշտ միջոց, որը նրանց վերոնշյալ մեթոդի կիրառման հնարավորություն տվեց: Սա համեմատաբար պարզ գործիք է, որը տեղադրված է համակարգիչներից մեծ մասի վրա: Խոսքը «PowerPoint» ծրագրի մասին է: 2006 թ., անշուշտ, գոյություն ունեին տարբեր ծրագրեր՝ տեսաձայնագրություններ պատրաստելու համար, բայց հենց այս ծրագիրը տարածում գտավ, քանի որ մատչելի էր և հեշտ գործածելի, և ուսուցիչները հաճախ էին օգտվում դրանից նյութեր պատրաստելու համար: Առաջին ուսումնական տեսանյութերից հետո տեխնոլոգիաները շատ են զարգացել: Այսօր հատկապես կրթական նյութերի հիման վրա կազմված տեսանյութերի առցանց տեղադրման գործիքներն ու կրթական նյութերը բազմաթիվ են, և նրանց հասանելիությունը՝ ավելի ու ավելի հեշտըմբռնելի [5, էջ 87]: «Սկզբնապես ձևավորվելով որպես մեթոդ՝ այն վերածվել է մանկավարժական նոր մոտեցման՝ ներառելով անհատական, ծրագրավորված, պրոբլեմային, համագործակցային ուսուցման առանձին տարրեր» [1, էջ 544]:

Ուսուցման այս եղանակը հիմնված է տեղեկատվական և հաղորդակցության տեխնոլոգիաների զարգացման վրա, որոնց շնորհիվ իրականացվում է

դասարանի շրջումը: Հիմնականում ուսուցիչները ուսուցանվող նյութերից կազմում են փոքր տեսադասեր՝ այնտեղ շեշտադրելով ուսուցանվող գրական ստեղծագործության գեղարվեստական արժեքը, գաղափարական հարցադրումները, պատկերակերտման առանձնահատկությունները: Աշակերտները առկա դասընթացից առաջ դրանք ինքնուրույն ուսումնասիրում են տանը՝ հնարավորություն ունենալով ավելի երկար ժամանակահատվածում սովորել հանձնարարված դասը և կատարել ավելի խորքային վերլուծություններ: Եթե ուսուցանվող թեմային հատկացված դասաժամերը համեմատաբար քիչ են, կարելի է տեսական նյութի հետ հանձնարարել տնային առաջադրանքներ՝ նոր նյութը ավելի լավ հասկանալու ու ամրապնդելու համար:

Բարբարա Վոլվուդն ու Վիրջինիա Ջոնսոն Անդերսենը այս մոտեցումը զարգացրել են «Արդյունավետ գնահատում» (1998) գրքում: Նրանք մի մոդել են առաջարկում, որով սովորողները սկզբնական գիտելիքը ստանում են նախքան դասը, իսկ դասի ընթացքում կենտրոնանում են համադրման, վերլուծության, խնդիրների լուծման և այլնի վրա: Համոզված լինելու համար, որ սովորողներն իրոք անում են անհրաժեշտ նախադասարանային աշխատանքը տանը, Վոլվուդն ու Անդերսենը նոր նյութի հետ առաջարկում են նաև այդ նյութի վրա հիմնված որոշ տնային առաջադրանք՝ գրավոր շարադրանք, ոչ բարդ խնդիրներ» [6]:

Ժամանակակից կրթական գործընթացում ուսուցման հետաքրքիր ձև է շրջուն դասը (շրջված դասարան): Ըստ ավանդական մեթոդների՝ դասը կառուցվում է տվյալ դասաժամին նոր նյութի բացատրության, դրան առնչվող տնային առաջադրանքների հանձնարարման հերթականությամբ: Հաջորդ դասին աշակերտները պատմում են հին դասը, քննարկում են առաջադրված թեմային առնչվող հարցադրումները, բացահայտում առաջադրված նյութի գաղափարական հարցադրումները, այնուհետև ուսուցիչը հանձնարարում է նոր թեման՝ բացատրելով դրա հետ կապված հիմնախնդիրները: «Շրջված դասարան» ուսուցման ժամանակակից մեթոդի հիմքում դասի այս ավանդական կառուցվածքի հակառակ ընթացքն է. ուսուցանվող նյութի տեսական մասը աշակերտը ուսումնասիրում է տանը ուսուցչի կողմից պատրաստված տեսադասերի օգնությամբ, իսկ դասարանում աշակերտների պատասխանների հիման վրա առավել խորքային վերլուծություններ են կատարվում: Ի տարբերություն նոր նյութի մատուցման ավանդական մոտեցումների, երբ ուսուցիչը ամբողջ նյութը նախապես բացատրում է դասարանում, և աշակերտները հաջորդ դասին նույնությամբ դասագրքային վերլուծության շրջանակում պատմում են հանձնարարված թեման, ուսուցման ժամանակակից մեթոդները հնարավորություն են տալիս ուսուցանվող նոր նյութը նախապես ամբողջությամբ չբացատրելու աշակերտներին, այլ հետո միայն հիմնական ելակետային հարցադրումները քննարկելու՝ թողնելով, որ աշակերտը ինքնուրույն գտնի և համակարգի թեմային առնչվող մի շարք հարցեր: «Շրջված դասարան» ուսուցման մեթոդը լա-

վագույն միջոցներից է աշակերտի՝ ստեղծագործական, վերլուծական խոսք կառուցելու հմտությունները զարգացնելու համար:

«Շրջված դասարան» մեթոդի կիրառման համար անհրաժեշտ են հետևյալ քայլերը՝

- ստեղծել կարճ կրթական դաս-տեսանյութեր, որոնք կներկայացնեն ուսուցանվող թեմայի հիմնադրությունները,

- պատրաստել հարց-առաջադրանքներ՝ հիմնված ուսումնական կամ նմանատիպ տեսանյութերի վրա, որոնք օգնում են ստուգել, թե ինչքանով են աշակերտները հասկացել դասանյութը,

- համակարգել կրթական նյութերը առցանց տեղադրելու և փոխանակելու գործիքներ, որոնք առցանց ծառայություններ են և հնարավորություն են տալիս ստեղծելու աշակերտների խմբեր, հետևելու նրանց կատարած աշխատանքներին ու գնահատելու աշակերտների կողմից կատարված հետազոտությունների վերջնարդյունքները,

- ստեղծել բոլորին հասանելի ծրագրեր, որոնց միջոցով ուսուցիչը կարող է տարբեր տեսակի նյութեր առցանց տեղադրել և աշակերտների հետ քննարկումներ կազմակերպել:

«Շրջված դասարան» մեթոդի կիրառմամբ տեսադասերի օգնությամբ տնային հանձնարարության կատարումը և նոր նյութի յուրացման որոշ մակարդակի իրականացումը տանը սովորողներին տալիս են մի քանի առավելություններ:

ա) Աշակերտը կարող է սովորել նյութը տանը հանգիստ պայմաններում, երբեմն նաև որոշակի դադարներով, ամբողջական նյութի մաս-մաս յուրացումով, ինչը կնպաստի ավելի լավ ամրապնդել հանձնարարված թեման:

բ) Եթե աշակերտը հանձնարարված նյութի ինչ-որ հատված չի մտապահել, մոռացել է, կրկին կարող է միացնել տեսադասը ու վերհիշել: Երբ նոր նյութի մատուցումն իրականացվում է դասարանում, այն կրկին ետ բերելու հնարավորություն չի լինում:

Ուսուցիչը պետք է աշակերտներին հանձնարարի, որ տանը նյութի ուսումնասիրության ընթացքում առաջացած անհասկանալի հարցերը գրեն, որպեսզի դասարանում դրանց խորքային բացատրություն տրվի: Ուսուցիչը, համոզվելու համար՝ աշակերտները ուշադիր են լսել տեսանյութը, կարող է կիրառել «սատանայի վկա» հնարը: Այս դեպքում ուսուցիչը միտումնավոր սխալ միտք է ասում, որ ստուգի, թե արդյոք ուշադիր են աշակերտները հետևել իր խոսքին: Իհարկե, սխալը պետք է լինի աշակերտների արդեն իմացած նյութի շրջանակում: Հաճախ ուսուցիչներին թվում է, թե այդ դեպքում աշակերտները կարող են մտածել, որ իրենց ուսուցիչը չի տիրապետում նյութին և սխալ բաներ է ասում: Բայց մի քանի անգամ կիրառելուց հետո աշակերտները կհասկանան, որ դա մանկավարժական հնար է: «Սատանայի վկա» հնարի կիրառումը աշակերտների ուշադրությունը կենտրոնացնելու լավ մեթոդ է [2, էջ 29]:

«Շրջված դասարան» ուսուցման մեթոդը կարել է կիրառել մի քանի մոտեցումներով:

1. Կենսագրական նյութի ուսուցման ժամանակ կարելի է երեխաներին հանձնարարել ուսուցչի կողմից նախապես պատրաստված տեսադասի հիման վրա սովորել գրողի կյանքը և ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը ընդհանրացնող նյութերը: Կարելի է աշակերտներին հանձնարարել, որ իրենք էլ ինքնուրույն փնտրեն գրողի կյանքի մասին հետաքրքիր տեղեկություններ, նրանց ժամանակակիցների հուշերից առանձնացնեն ինքնատիպ դրվագներ, ծանոթանան գրողի նամակներին և ուշագրավ մտքեր ու տեղեկություններ համակարգեն և հաջորդ դասին դրանք ներկայացնեն իրենց դասընկերներին:

«Կենսագրական նյութի ճանաչողական ընդգրկումների անհրաժեշտ չափի պակասը կենսագրական նյութը գրկում է ազդելու, ներգործելու վիթխարի ուժից, նվազեցնում գրականության դասընթացի կրթադաստիարակչական արժեքը» [3, էջ 5]: Աշխատանքային այս կարգը, անշուշտ, հնարավորություն կտա այդ բացը լրացնելու, դասի ժամանակ ավելի խորքային ուսումնասիրություն կատարելու, աշակերտների համակարգած նյութերի հիման վրա ավելի լավ ճանաչելու գրողին, նրա ապրած ժամանակաշրջանը:

2. Բանավիճային հարցադրումներ պարունակող ստեղծագործությունների ուսուցման ժամանակ, կիրառելով վերոնշյալ մեթոդը, կարելի է նյութի ուսուցումը կատարել հետևյալ կերպ. ուսուցիչը նախօրոք պատրաստում է հետաքրքիր տեսադաս տվյալ գրական երկի այուժետային զարգացումների հենքի վրա՝ ընդգծելով այն հիմնական պատկերային շերտերը, որոնք կարող են աշակերտների կողմից միակերպ գնահատումների չարժանանալ: Աշակերտները տանը ուսուցչի կողմից պատրաստված տեսանյութը դիտելուց հետո գեղարվեստական երկի՝ վիճահարույց հարցադրումներ, մտքեր, հանգուցալուծումներ պարունակող հատվածները ինքնուրույն վերլուծում են ըստ իրենց անձնական կարծիքների: Հաջորդ դասին՝ ստեղծագործության քննարկման ժամանակ, յուրաքանչյուր աշակերտ հիմնավորում է իր մոտեցումները, երևույթի՝ իր համար ընդունելի տարբերակները: Արդյունքում աշակերտները լսում են տարբեր գնահատումներ, որոնք դասի ավարտին ուսուցչի օգնությամբ հստակեցվում են բոլորի համար: Օրինակ՝ Շիրվանզադեի «Պատվի համար» դրամայի ուսուցման ժամանակ ուսուցիչն իր պատրաստած տեսադասում կարող է ներկայացնել դրամայի ժանրային առանձնահատկությունները, հեղինակի պատկերակերտման արվեստի ինքնատիպությունը, կերպարակերտման միջոցները, դրամայի գաղափարական շեշտադրումները: Տանը ընդհանուր նյութը սովորելուց հետո աշակերտներից յուրաքանչյուրը պետք է հիմնավորի գրական հերոսների՝ իր համար ընդունելի կամ մերժելի քայլերը: Բնականաբար, կլինեն տարբեր հետաքրքիր դիտարկումներ և կերպարների գործողությունների գնահատումներ՝ ըստ աշակերտների՝ մարդկային հարաբերությունների արժևորման տեսանկյունների: Հաջորդ դասի համար ուսուցիչը պետք է պատրաստի հարցադրումներ՝ կերպարների հոգեբանական, բարոյական նկարագիրը ամբողջացնելու

համար, օրինակ՝ ինչո՞ւ Անդրեաս Էլիզբարովը սեփական պատիվը ավելի բարձր դասեց, քան աղջկա երջանկությունը, ինչո՞ւ Արտաշես Օթարյանը չընդունեց Էլիզբարովի՝ իրեն ուղղված առաջարկը՝ լռել, չբարձրաձայնել ճշմարտությունը, վերցնել գումարը և երջանկանալ իր աղջկա հետ, ճի՞շտ էր արդյոք Մարգարիտի ինքնասպանությունը: Քանի որ աշակերտները նյութի բովանդակության մեկնաբանության հարցերը լսել էին տեսադասի ընթացքում, հաջորդ դասին ավելի շատ ժամանակ կունենան հետաքրքիր բանավեճ կազմակերպելու, միմյանց կարծիքները լսելու, կերպարները ավելի խորքային վերլուծությանը ուսումնասիրելու, դրամայի գաղափարական հարցադրումները շեշտադրելու և մեկնաբանելու համար: «Շրջված դասարան» մեթոդի կիրառումը հնարավորություն կտա կատարելու ավելի ընդգրկուն քննարկումներ և բացահայտելու բազմաբովանդակ հարցադրումներ, որոնք կնպաստեն աշակերտների կենսամտածողության ու արժեհամակարգի ճիշտ զարգացումներին:

3. «Շրջված դասարան» ուսուցման եղանակին կարելի է գուգադրել «Մանրապատում» մեթոդը: Ուսուցիչը կարող է աշակերտներին հանձնարարել, որ գրական երկի հանգուցալուծումը իրենք գրեն տանը՝ չիմանալով տվյալ ստեղծագործության սյուժետային ավարտը: Դրա համար ցանկալի է, որ ուսուցիչը նախօրոք երեխաներին տեսադասի ձևաչափով տա որևէ գրական երկի բովանդակային հիմնախնդիրները, ներկայացնի ստեղծագործության նկարագրությունը մինչև հանգուցալուծում՝ ավարտը թողնելով աշակերտներին: Տանը նրանք շարադրում են գործողությունների զարգացման՝ իրենց համար ընդունելի ավարտը: Բնականաբար, կլինեն տարբեր հանգուցալուծումներ, որոնք աշակերտներին մտորելու տեղիք կտան՝ գտնելով ամենահետաքրքիր տարբերակը: Օրինակ՝ Հ. Մաթևոսյանի «Կանաչ դաշտը» պատմվածքի ուսուցման ժամանակ կարելի է պատրաստված տեսադասում ներկայացնել պատմվածքի բովանդակային մի հատվածը՝ հանգուցալուծումը թողնելով աշակերտների հայեցողությանը: Բնականաբար, աշակերտներից շատերը մայր ձիու և մայր գայլի կռիվը կավարտեն ոչ թե մայր ձիու սատկելու դրվագով, այլ մայր գայլի, որովհետև ձի ու գայլ կենդանիների ընտրության մեջ աշակերտների նախապատվությունը կտրվի ձիուն:

Հաջորդ դասին ուսուցիչը, լսելով աշակերտների տարբեր պատասխանները, պետք է նշի, որ մայր ձիու և մայր գայլի պայքարը իրենց ձագերի համար սկսվում և զարգանում է ոչ այնքան գիտակցության, որքան մայրական բնագոյների, դրանցից բխող վիճակների, ենթագիտակցականից մղվող ներքին փոթորկումների հյուսվածքներով: Ներքին անհանգստությունը և թշնամուց եկող անընդհատ ուժգնացող վտանգը մայրերից յուրաքանչյուրի ամբողջ մարմինը համակում են անբացատրելի զգացողությամբ. պոռթկում է մայրական հոգին, և հնչում է մայրական սիրո կանչը՝ որպես աղոթք առ Աստված... «Երբ ձին ահա-ահա պիտի ծնկեր, գայլը հեռվում, կարծես երագում, շների հաչոց լսեց: Գայլը չուզեց հավատալ, թե շները հաչելով իր վրա են գալիս. բախտը հո չէր կարող լինել այնքան անողորմ, որ իր մեկ լրիվ օրվա չարչարանքն անտեղի անցներ, և

ինքը իր երեք ձագի մոտ դառնար քաղցած ու դատարկ»[4, էջ 577]: «Երբ իր մեջ այլևս ուժ չկար, և ռունգերի ցավերը բթանում էին, և աչքերը բոլորովին մթնել էին, և ականջները լիովին խլացել էին, մայր ձին հեռու-հեռվում շների հաչոց լսեց և հավատաց, որ շները հաչում են իր քուռակի համար և իր համար. **բախտը հո չէր կարող լինել այնքան դաժան, որ նրա քուռակն ապրեր ընդամենը մի հունիս»**[4, էջ 577] (ընդգծումները՝ Ա.Ա.): Այնուամենայնիվ, հետաքրքիր է մաթևոսյանական պատումում տիեզերական տարածքներից եկող խորհուրդը՝ որոշման ինքնատիպ դրսևորումներով: Ինչո՞ւ է պատմվածքում սյուժետային հանգուցալուծման ընթացքում կենդանի մնում մայր գայլը: Այստեղ մաթևոսյանական կենսափիլիսոփայության յուրօրինակ շեշտադրումն է, որը հյուսվում է կյանքի գրված ու չգրված օրենքների հենքի վրա: Գուցե ճիշտ էր տիեզերական որոշումը. մայր ձիու հեռացումից հետո փոքրիկ քուռակը պաշտպանված էր, նրա տերերը հոգալու էին նրա ապրելու խնդիրները: Իսկ գայլի ձագուկները մայր գայլի սատկելուց հետո մնալու էին լրիվ մենակ ու անպաշտպան: Այդպիսին էր բնության օրենքը. այլ են մարդ-ձի և մարդ-գայլ հարաբերությունները: Ձին մարդու բարեկամն է, և նրանց գոյատևումի ճանապարհին փոխադարձ կապվածությունը միշտ եղել է: Այլ է գայլ-մարդ կապը. գայլը միշտ եղել է մարդու թշնամին. ուրեմն ճիշտ էր տիեզերական լուծումը... Լսելի է առավել դժվարին վիճակի մեջ գտնվողի աղոթքը, և տիեզերական անհունությունից եկող խորհուրդը գուցե ամենաճիշտն է...

Ուսուցիչը պետք է բացատրի, որ սյուժետային նման հանգուցալուծումը պայմանավորված էր նաև երկու մայրերի հոգեվիճակով: Հույզերի գերլարման այդ կետում նրանք հոգեբանական տարբեր հարթություններում էին. մայր ձին իր աչքի առջև ուներ իր ձագուկին, և նրան սպառնացող անմիջական վտանգը նրան ավելի էր ճնշում, այլ էր մայր գայլի վիճակը. նրա ձագուկները այդ պահին անմիջական վտանգ չէին զգում. նրանք ապահով վայրում էին, և այդ պահին նա հոգեբանորեն ավելի կայուն էր և անխոցելի: Մայր ձիու՝ քուռակին սպառնացող անընդհատ ուժգնացող վտանգից եկող ներքին տագնապները նրան դարձնում են էլ ավելի փխրուն, և մայրական սիրտը չի դիմանում նման հոգեցունց զգացողություններին. «Երբ ես նստած էի պառավ կարմիր ձիու մարմնի մոտ, ծեր հովիվը փոքրիկ հովվին ասաց, որ ձիու սիրտը պայթել է քուռակի համար վախենալուց, և զգվանքից ու կատաղությունից»[4, էջ 581]:

Նյութի նման խորքային վերլուծությունը կնպաստի, որ աշակերտները հասկանան մաթևոսյանական կենսափիլիսոփայության խորախորհուրդ շերտերը, պատկերակերտման արվեստի ինքնատիպությունը:

4. «Շրջված դասարան» մեթոդին զուգահեռ կարելի է կիրառել նաև ներառարկայական կապեր: Նյութի ամփոփման փուլում ուսուցիչը կարող է պարաստել հետաքրքիր տեսադաս՝ ընդգրկելով տվյալ հեղինակի ստեղծագործությունների թեմատիկ տրոհումներն ընդհանրացնող բնութագրումները, դրանց գաղափարական հարցադրումների շեշտադրումները, կերպարակերտման արվեստի առանձնահատկությունների դիտարկումները: Կարելի է աշակերտներ

րին հանձնարարել տանը տեսադասը սովորելուց հետո անցած հեղինակների ստեղծագործություններից ընտրել թեմատիկ ու գաղափարական ընդհանրություններ ունեցող գրական երկեր և կազմել երկու տարբեր հեղինակների՝ նույն թեման պարունակող ստեղծագործությունների համեմատական-վերլուծական աշխատանք՝ ցույց տալով այդ հեղինակների գրական երկերի ընդհանրություններն ու առանձնահատկությունները: Օրինակ՝ Ա. Իսահակյանի ստեղծագործությունների ուսումնասիրության ավարտին՝ նյութի ամփոփման փուլում, ուսուցչի կողմից պատրաստված հետաքրքիր տեսադասով նորից համակարգելով Իսահակյանի գրական ճանապարհը, աշակերտները կարող են ներառարկայական կապերի կիրառմամբ հետաքրքիր զուգահեռներ գտնել արդեն իրենց կողմից ուսումնասիրված հեղինակների՝ Հ. Թումանյանի, Վ. Տերյանի՝ թեմատիկ ընդհանրություններ ունեցող երկերի միջև:

Ուսուցանվող թեմայի նման ամփոփումը կնպաստի ոչ միայն նոր նյութի ամբողջական ու համակարգված արժևորմանը, այլև անցած նյութի վերհիշեցմանը, աշակերտների համեմատական-վերլուծական մտածողության զարգացմանը:

Եզրակացություն: «Շրջված դասարան» ուսուցման ժամանակակից մեթոդը փոխում է ուսուցման եղանակների ավանդական գործընթացը: Ըստ ուսուցման ավանդական մեթոդների՝ ուսուցանվող նյութի տեսական մասը ուսուցիչը բացատրում է դասարանում՝ ընդգծելով ուսումնասիրվող թեմայի ելակետային դրույթները, գաղափարական հարցադրումները, իսկ գործնական մասը աշակերտը կատարում է տանը՝ հիմնականում առաջնորդվելով դասագրքային վերլուծություններով: Վերոնշյալ մեթոդի կիրառման ժամանակ ուսուցանվող նյութի տեսական մասի յուրացումը կատարվում է տանը ուսուցչի կողմից մշակված առավել վերլուծական-բացատրական ընդգծվածություն ունեցող տեսադասերի օգնությամբ: Ուսուցման այս ձևը դասարանի հետ ավելի համագործակցային աշխատանք և աշակերտների հետ ընդհանուր քննարկումներ կատարելու ժամանակային ավելի մեծ հնարավորություն է տալիս, ինչն էլ նպաստում է նյութի առավել խորքային ուսումնասիրությանը, կերպարների հուզաշխարհի բացահայտմանը, գրական երկի գաղափարական շեշտադրումների քննարկմանը:

APPLICATION OF THE MODERN METHOD OF FLIPPED CLASSROOM IN THE PROCESS OF TEACHING LITERATURE

Arzumanyan Armenuhi

*Ph.D. of Philology, Associate Professor,
Yerevan State University,
Republic of Armenia
armenuhiarzumanyan@mail.ru*

Summary

In the article entitled “APPLICATION OF THE MODERN METHOD OF “FLIPPED CLASSROOM” IN THE PROCESS OF TEACHING LITERATURE,” we aimed to highlight the distinctive features of this teaching method, shaped by the nature of the subject matter, the

ideological and aesthetic framework, and the number of instructional hours allocated. We examined several approaches to implementing the method, aligning with its core principles. The essence of the flipped classroom method and its fundamental teaching principles were explored, with particular emphasis on its advantages, which stemmed from its unique characteristics and the specific educational objectives it served.

By applying different approaches within the “FLIPPED CLASSROOM” framework, we underscored the particularities of teaching certain literary works. This method proved to be an effective tool for analyzing literature, as it allowed for extended in-class discussions on key topics introduced in teacher-prepared video lessons. This, in turn, facilitated more in-depth analysis.

Several advantages of the method were highlighted, including the ability for students to rewatch video lessons multiple times at home, review and reinforce previous lessons as needed, engage in pre-class discussions with peers and teachers, and systematically organize new information. These elements contribute to a deeper and more comprehensive understanding of the material.

Keywords and word combinations: *FLIPPED CLASSROOM, video lesson, video recording, analytical thinking, ideological issues, philosophical dimensions.*

ПРИМЕНЕНИЕ СОВРЕМЕННОГО МЕТОДА «ПЕРЕВЕРНУТОГО КЛАССА» В ПРЕПОДАВАНИИ ЛИТЕРАТУРЫ

Арзумянн Арменуи

*Кандидат филологических наук, доцент,
Ереванский государственный университет,*

Республика Армения

armenuhiarzumanyan@mail.ru

Аннотация

В статье под названием «Применение современного метода «Перевернутого класса» в преподавании литературы» мы стремились выделить особенности этого метода обучения, обусловленные спецификой предмета, его идеологической и эстетической основой, а также количеством учебных часов, отведенных на изучение материала. Мы рассмотрели несколько подходов к внедрению данного метода, исходя из его основных принципов. Исследовались сущность метода «перевернутого класса» и его ключевые принципы с акцентом на его преимущества, вытекающие из уникальных характеристик этого подхода и образовательных целей, которым он служит.

Используя различные подходы в рамках метода «Перевернутый класс», мы изучили особенности преподавания отдельных литературных произведений. Данный метод оказался эффективным инструментом при анализе литературных произведений, поскольку позволяет организовывать расширенные дискуссии в классе по ключевым вопросам, представленным в видеоуроках, подготовленных учителем. Это, в свою очередь, способствовало более глубокому изучению материала.

В статье нами выделены несколько преимуществ метода, включая возможность учащихся неоднократно просматривать видеоуроки дома, при необходимости возвращаться к предыдущему материалу, участвовать в предварительных обсуждениях с одноклассниками и учителем, а также систематизировать новую информацию. Все эти элементы способствуют более глубокому и всестороннему пониманию изучаемого материала.

Ключевые слова и слововыражения: *«перевернутый класс», видеоурок, видеозапись, аналитическое мышление, идеологические вопросы, философские аспекты.*

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Aghajanyan Z., Hayots lezvi usutsman yev khosqi mshakuthyan dzevavorman metodika, Er., «Nairi» hrat., 2021 th., 570 ej.

2. Khachatryan S., Usutsman ardyunavet hnarner, Yer. F. Ebert himnadram, Hayastan, 2020 th., 73 ej.
3. Kirakosyan G.H., Hay grakanuthyan dasavandman metodika, Yer., HAAH, 2015 th., 199 ej.
4. Mathevosyan Hrant, Erker, 1-in h., «Sovetakan grogh» hrat., Yerevan, 1985 th., 580 ej.
5. Ryback, D., & Sanders, J. (1980), Humanistic versus traditional teaching styles and student satisfaction. Journal of Humanistic Psychology, 20(87), стр. 90.
6. <https://dpir.am/?p=1795>.

Получено: 23.02.2025

Received: 23.02.2025

Рассмотрено: 24.02.2025

Reviewed: 24.02.2025

Принято: 19.03.2025

Accepted: 19.03.2025

© The Author(s) 2025

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non Comercial 4.0 International License